

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Časopis prejema le člani strok. organizacij, ki so priključene Strok. komisiji za Slovenijo, in sicer brezplačno.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

— Izhaja 15. v mesecu. —

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, pošt. predal 290

Čekovni račun št. 13.562

Telefon interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo.

Obračun po akcijah

I.

Minulo leto smo imeli po celi državi, zlasti v Sloveniji pravo povodenj mezdnih gibanj, ki so prinesla, za naše razmere, prav zadovoljive rezultate. Akcija stavbinskih delavcev je zopet po dolgem času razgibala prav vse stavbinsko delavstvo. Uspeh akcije je bil prav dober, če pa upoštevamo, da je bilo to delavstvo dolga leta brez prave cel stan objemajoče strokovne organizacije si je pa treba priznati, da je uspeh te prve velike akcije izredno zadovoljiv.

Veliko akcijo so vodili tudi rudarji, ki jim je uspelo nadomestiti prejšnjo kolektivno pogodbo z novo, ki je v vseh ozirih naprednejša od prejšnje. Ta uspeh so dosegli rudarji prav tedaj, ko je kriza za dobavo premoga dosegla svoj višek. Triumfirala je izredna enodušnost rudarskega delavstva, velika avtoriteta, izredna elastičnost in odločnost vodstva akcije.

Poleg teh velikih, cel stan obsega-jočih pokretov, se je vršilo še cela vrsta manjših gibanj, ki so vsa več ali manj dobro uspela. Omenimo naj izrecno mezdno gibanje ljubljanskih in šentvidskih mizarjev, od katerih so prvi uspehi izdatno zboljšali kolektivno pogodbo, drugi, šentvidski, so se pa prvič splošno organizirali in jim je že pri prvem zaletu uspelo skleniti za te čase prav zadovoljivo pogodbo. Tudi akcija mizarjev se je odlikovala po strumni disciplini ter previdnemu in odločnemu vodstvu.

V Ljubljani smo imeli še eno dnevno stavko tramvajcev, ki je bila popolna in disciplinirana in zato zmagovita, ter mezdno gibanje pekovega delavstva, ki mu je tudi uspelo napraviti prav krepak korak k zbolšanju svojega položaja.

II.

Poleg te — lahko bi rekli — plohe mezdnih gibanj smo pa imeli še dvojne pokrete; izpor in stavka v Westnovi tovarni in za naše razmere velikansko gibanje tekstilnega delavstva. Ti dve akciji sta se pa vršili v posebnih okoliščinah, zato jih moram prav posebej obravnavati.

Omenjeni dve akciji nista tako končali kakor bi bilo lahko, če bi se odlikovali s tistimi vrlinami, ki jih je pokazalo delavstvo v zgoraj opisanih pokre-
tih in s katerimi so zlasti rudarji, tako uspešno premagali ogromne težave v svojem mezdnem boju. Obema tema akcijama je manjkala glavni predpogoj za uspeh — manjkalo je discipline.

Če hočemo pravilno oceniti spor v Westnovi tovarni, je treba najprvo ugotoviti, da do spora in njegovega dovolj tragičnega konca sploh ne bi prišlo, če bi se tistihi par žensk, ki so samovoljno odstranile mojstra iz tovarne, zavedalo, da niso one poklicane voditi taktiko v tovarni, temveč je zato poklicana edino le organizacija po zaslišanju vsega članstva dotične tovarne. Slučaj pri Westnu je šolski primer, kam pripeljejo samovoljnosti ljudi, ki imajo začetkoma prevroče glave, ko gre pa za prevzem odgovornosti, se pa bojzljivo skrijejo za maso, ki mora slednjič plačati račun njihovega histeričnega izbruha. Noče-mo danes podrobno razglabljalati cele zadeve, ker manjka glavnega faktorja v tem pokretu, ki bo najbolj poklican potegniti črto med dobrim in slabim. Zagotavljamo pa že danes, da v tej zadevi še ni spregovorjena zadnja beseda.

III.

O mezdnem boju tekstilnega delavstva pa imamo vse podatke in dokumente, zato smo v stanju zadevo do po-

drobnosti razčistiti. Jasno je tudi, da v zadevah, ki se tičejo javnega udeleževanja s kritiko ne moremo biti prizanesljivi, če počemo, da se bodo napake tudi v bodoče ponavljale.

Vsaka akcija si more in sme postaviti le take cilje, kakršne njeni nosilci prenesejo. Postavljati nedosegljive cilje je pučizem, ki končuje s krahom, katerega zadnje dejanje je deruta in malodušje. Nosilci mezdne gibanja, ki ga tu opisujemo, so 14 tisoč tekstilnih delavcev in delavk, katerih ogromna večina sicer zelo slabo živi od dela svojih rok, toda polovica teh je sploh neorganiziranih, od ostale polovice je pa še polovica, ki ni praznovala niti prve obletnice svojega članstva v strokovni organizaciji. Pametnemu človeku je s temi številkami vse povedano in ga ni treba posebej prepričevati, da se je moglo v tem mezdnem gibanju, ki je za večino udeležencev sploh prvo misliti na kaj drugega kakor na čim krajšo pa tem glasnejšo demonstracijo. Dolgotrajna stavka je mogla prinesiti le polom in prav nič drugega.

Drugo važno pravilo je pa v tem, da vodstvo take akcije dobro pozna tudi gospodarski, kalkulačni in konjunktorni položaj tovarn, ki so v mezdnem boju. Najmanj kar mora vedeti, je pa višina mezd, ki jih posamezne tovarne izplačujejo.

Če so nam te predpostavke znane, nam ne bo težko presoditi v katero kategorijo naj učenimo nekatere spake-dranke, ki so se dogodile v posameznih krajih, ki so po svoji urnebesni neumnosti tako neumne, da bi morale dobiti prvi spomenik, če se bodo bedarijam kdaj postavljali.

Evo nekaj primerov:

Prvi: V stremljenju, da pospeši priprave za pogajanja in pokaže industri-jcem resnost situacije, je odredil centralni tarifni odbor (CTO), da se skliče 19. avgusta v Kranju velik shod, katerega naj bi se udeležilo tamkajšnje tekstilno delavstvo v masah. Na shodu je imela biti predložena protestna resolucija proti zavlačevanju pogajanj in če bi razpoloženje tako zahtevalo, bi CTO tudi ne nasprotoval eno do dvodnevni protestni stavki. Shod se je vršil ob udeležbi 2500 ljudi in velikem bojnem razpoloženju. Ker so se shoda udeležili poleg govornikov CTO še govorniki iz vrst meščanstva, ki so hudo radikalizirali, je bilo razpoloženje shoda za vstop v protestno stavko povsem razumljivo.

Toda že drugi dan stavke so se vršila na intervencijo Inspekcije dela po-gajanja, ki so se jih udeležili poleg CTO in delavskih zaupnikov tudi vsi industriji. Ki imajo svoja podjetja v Kranju. Po nekaj urnih pogajanjih se je dosegel sporazum, po katerem so delodajalci pristali na vse zahteve pro-testnega shoda in se povrh obvezali ni-kogar preganjati radi stavke.

Po doseženem sporazumu so odšli zaupniki med delavstvo v tovarne, da jih privedejo na shod, kjer bi bil predložen sporazum, da ga delavstvo odo-bri ali odkloni in pove, kaj še drugega zahteva. No in tu se začel farsa, ne-dostojna celo za Kanibale. Neki ljudje, ki jim pravi ljubljanski »Slovenec« »komunisti«, CTO jih je pa krstil s »tem-nimi elementi«, so se potrudili dopove-dati delavstvu, naj ne gre na shod, ker je ta shod samo past, da se jih izvabi iz tovarn, da jih bo lahko žandarmerija zasedla. (Kakor da bi jih sicer ne mog-la.) Seveda so vedeli povedati, da jih je CTO z Delavsko zbornico vred prodal. Tudi o višini kupnine so vedeli »na-tačne« številke. Jakomin je sprejel seve-

da največ, ker je predsednik tega odbo-ra. Tudi Golmajer je moral mnogo do-biti, ker je mož velik in plečat in po-vrh zastopa Delavsko zbornico, ki se kar tako poceni ne bo prodala. Drugi člani odbora so dobili seveda nekaj manj, vsak po svoji zaslugi in veličini.

Dejstvo je, da se delavstvo tega shoda ni udeležilo, da je stavka trajala naprej in da so elementi na skrajni des-nici dobili v roke važno agitacijsko sredstvo, češ, da stavka ni mezdni boj, temveč dobiva politično prevratni ka-rakter. Privedli so stvar baš tja, kamor so se industriji do tedaj zamažali trudi-li jo privedi.

Treba je priznati, da je naslov, ki ga je dal centralni tarifni odbor tem ljudem, še najbolj posrečen. To so res »temni elementi«, kajti v možganih jim res krkljuje prava egiptovska tema.

Drugi primer: Po izidu banske na-redbe o stavkah je bilo jasno, da bo državna oblast prej ali slej pokazala, da je gospodar položaja in bo izpraz-nila tovarne. Ni dvoma, da je tudi do-ber del industriicev komaj čakal, da pri-de do tega čiščenja tovarn. Njihov rač-un je bil kaj enostaven, kajti pri takem čiščenju je samo po sebi umevno, da bo mnogo žrtev in panike, ki bo razši-rila v delavske vrste malodušje. Z ma-lodušnimi in moralno strtimi delavci se potem tudi pogajati ne bo treba, ne bo treba sklepati kolektivne pogodbe in kar je glavno — ne bo treba povišavati plač.

Situacija torej za delavstvo ni bila lahka in organizacije, ki so akcijo vo-dile, so se takrat po cele ure posveto-vale, kaj ukreniti, da ne bo šla deloda-jalcem pšenica v klasje. Slednjič so se odločile sklicati zastopnike delavcev iz vseh tekstilnih tovarn, jim predočiti cel položaj ter jih vprašati za njihovo mnenje. To veliko posvetovanje, ki se ga je udeležilo preko 50 zaupnikov iz vseh glavnih tekstilnih tovarn iz cele Slovenije, se je vršilo 10. avgusta in je trajalo vse dopoldne.

Po prav temeljiti debati, kjer so se preštudirale vse mogoče možnosti in osvetlil položaj z vseh strani, je bilo kočno soglasno sklenjeno:

1. Sklicati po vseh krajih shode stavkujočih in jim nujno nasvetovati, naj zapuste tovarne.

2. Odposlati h g. banu večjo depu-tacijo, ki naj razloži gornje sklepe in naj ga zaprosi za podporo, da se industri-ci vsled izpraznjenja tovarn ne bodo moralno okoristili.

Sklep se je izvršil in g. ban je ob-ljubil ščititi upravičene delavske intere-se. Teh posvetovanj in deputacij h g. banu so se cel čas udeležili tudi zastop-niki delavstva iz Kranja in se z vsemi sklepi popolnoma strinjali. Toda nasto-pila je baš v Kranju druga in po mož-nosti še bedastejša farsa, kot je bila pr-va. Dočim je delavstvo po vseh drugih krajih razumelo situacijo in sledilo vod-stvu tarifnega pokreta, je v Kranju zo-peť uspelo »Egiptanom«, da bodo ob-držali delavstvo v tovarnah in že drugič speljali vodo na mlin poslodavcev.

Kako se je stvar v Kranju kasneje končala, bo vsem znano. Mnogiča de-lavstva je plačala račun, ker je poslušala naivne prismodarije ljudi z egiptov-sko temo.

IV.

Čudež je, da vodstvo tarifnega po-kreta po vseh teh kršitvah najosnovej-ših pravil discipline in pameti ni izgu-bilo živcev in pustilo, da bi zdrknila stvar tja kamor so jo ti anarhokonfu-
zionisti neminovno firali. Še večji čudež

je pa, da mu je uspelo — pri takih gro-zanskih razmerah — skleniti kolektiv-no pogodbo, ki zvišuje letni prejemek tekstilnega delavstva za celih 8 milijo-nov dinarjev in katere vrednost in po-men se bo šele v nekaj mesecih poka-zal.

Ljubljane, ki so že po vsej svoji bit-nosti konfuzni in idiotski, ugovarjajo, da pač v nekaterih tovarnah, ki so že pred pokretom dokaj dobro plačevale, niso bile plače primerno zvišane. Ker jim je vsak produkcijski proces — špan-ska vas — si seveda ne morejo skom-binirati, da bodo tiste tovarne, ki so že pred pokretom plačevale sedanjo vi-šino plač, sedaj te plače lahko zopet zvišale, ko se je plača v slabih tovar-nah povišala in jim te ne bodo mogle umazano konkurirati. Njim se niti ne sanja, kaj pomeni v skupni kolektivni pogodbi določiti mejo, pod katero pla-če ne smejo pasti. Če bi se tega zaveda-li, bi bili organizirali drugačen spre-jem delegatom centralnega tarifnega odbora, ko so prišli poročati v Mari-boru.

Pri tako ogromnem siromaštvu du-ha in zdravega instinkta se seveda ni moglo pričakovati, da bodo taki ljudje razumeli taktične finese, ki so bile v posameznih fazah te velike borbe po-trebne. Nikakor jim ni šlo v njihove zelne glave, da ne velja proti vsem podjetjem nastopati z isto ostroščjo.

Če plačuje g. Hutter delavca za isto delo po 4 Din na uro, kakor ga plaču-jejo neke druge po 1 Din, potem je treba seveda Hutterja lopniti z istim cepcem, kakor industrijalca s slabimi plačami. Bog ne daj, da bi dobili uvi-dnevnejši in modernejši industrijalci še tako malo priznanje, da so boljši od onih knikarjev, ki vzdržujejo svoje o-brate edino na račun umazano nizkih plač.

Konfuzionisti hočejo konfuzijo, za-to mora v stavko vse, da ja ne bo še kje kake rezerve. V stavko tudi tisti obrati, ki so pri znanih derutnih social-nih razmerah tekstilnega delavstva že eno leto pred tem nezdnim sporom sklenili kolektivno pogodbo, ki je po-vrh še dokaj solidna. Tak slučaj se je zgodil v Litiji. Ker pa litijsko delavstvo ve, kako težko je graditi in lahko je podirati, zato za vso tako agitacijo ni kazalo nobenega smisla. Tu je bilo tre-ba napeti druge strune, kajti same vesti o podkupljenosti Golmajerja in Jako-mina niso zalegle. Tu so stopile v ak-cijo — ljubezenske zveze med Vevčami in Litijo — vse na otar vsesplošne kon-fuzije.

V.

Kolektivna pogodba tekstilnega de-lavstva je klub vsem tem morijam ven-darle pod streho. Izkazalo se je, da ima delavstvo tako zdrav in naraven in-stinkt, da prenaša celo organizirano norijo, če le ostane vodstvo pokreta samemu sebi zvesto. Izkazalo se je tudi, da ljudje nič ne dajo na osebna blate-nja in nerganje. Samo ena trdnjava se je od kričanja podrla — Jeriha — v današnji dobi so pa taka »bojna« sred-stva prepuščena vaškim klepetuljam.

Resni, pametni in pogumni možje bodo nauke iz teh velikih bojev prak-tično porabili pri gradnji boljše pri-hodnosti. Zlasti bodo poskrbeli, da ljudje s konfuznimi nazori ne bodo ime-li nikjer glavne besede, zlasti pa ne v resnih delavskih organizacijah.

Delavstvo je po ogromni večini v teh borbah pokazalo, da je očuvalo zdravo jedro svojega duha in to spo-znanje je najdragocenejše.

Na njem je treba dalje graditi. Med dobrim in slabim pa potegniti ostro črto!!

Obrov.

Tretja konferenca srednjeevropskih plavžarskih delavcev

Dne 4. septembra se je vršila v Karlovih varih na Čehoslovaškem tretja srednjeevropska konferenca plavžarskih delavcev, ki so se je udeležili zastopniki svobodnih strokovnih organizacij plavžarskih delavcev iz Čehoslovaške, Poljske, Jugoslavije, Avstrije, Rumunije in Ogrske.

O položaju plavžarskih delavcev je poročal S. Hampl (Praga). Omenjal je med navedenimi deželami, kjer ima delavstvo najnižje plače, Jugoslavijo, Rumunijo in Ogrsko. S. Kaufmann (Komotau) je poročal o skrajšanju delovnega časa v železarski in jeklarski industriji. Poročila so podali tudi zastopniki posameznih deželnih organizacij.

Konferenca je po temeljiti razpravi sprejela v svojih resolucijah naslednje zahteve:

Za zvišanje mezd. — Za močne strokovne organizacije plavžarskih delavcev.

Železarska in jeklarska produkcija od 1933 zaradi orožne konjunktore po vseh deželah prospeva. Mednarodni železarski in jeklarski gospodje so pa izrabili krizo in po vseh deželah znižali mezde, ne pa da bi ob ugodnejših produkcijskih razmerah zvišali nezadostne mezde. Konferenca opozarja zlasti na nizke mezde v Jugoslaviji, Rumuniji in Ogrskem ter pozivlja vlade teh dežel, da posvetijo svojo pozornost vsaj nekoliko življenjskemu standardu širokih delavskih množic in konzumentov. Istotako se morajo prilagoditi mezde in plaški plavžarskih delavcev novim tehničnim napredkom, ki zahtevajo več intenzitete pri delu. Konferenca odklanja ugovore podjetnikov in sklicevanje na sklepe kartelov, ki skoraj izključno določajo tudi tržne cene in so iste celo zvišali.

Konferenca ponovno resno apelira na vse srednje- in jugovzhodne organizacije plavžarskih delavcev ter kovinarske zveze v navedenih deželah, da se zavedajo, da imajo za nasprotnika najbolj sklenjene podjetnike vseh dežel in da morejo izvajati opravičene zahteve samo, če je delavstvo združeno v močni in enotni organizaciji. Le v solidarnosti je moč! Zato se pridružite vsi našim vrstam, da si izvojujemo kot razrednozavedni bojovníki boljše mezde in delovne pogoje za boljšo bodočnost!

Za skrajšanje delovnega časa. — Proti moralnim metodam ogrske težke industrije.

Konferenca obžaluje, da 20. konferenca mednarodnega urada dela 40-urnega delovnega tedna ni konkretno

rešila, čeprav zahtevajo gospodarski, socialni in produkcijsko-tehniški argumenti že šesturni delovni dan. Obsoja zlasti zastopnike podjetnikov, ki na konferenci odklanjajo in sabotirajo mednarodno konvencijo, dočim se izgovarjajo doma, da je zadeva mednarodno vprašanje. Edino vladni zastopniki Čehoslovaške in Poljske so se izrekli za 40-urni delovni teden v železarski in jeklarski industriji. Zahvaljujemo tajniku francoske kovinarske zveze, ki je podjetnike in vladne zastopnike na konferenci dela v imenu organiziranih kovinarjev vseh dežel temeljito zavrnil.

Tehnični napredek in racionalizacija zahteva danes, da se

uvode štirišihni sistem po šest ur dnevno.

Zastopniki svobodnih strokovnih organizacij naših dežel vztrajajo pri tej zahtevi ter jo hočejo izvajati v prid onih, ki jih je produkcija izrinila in poglala na cesto, ki, kakor je priznal tudi upravni odbor mednarodnega urada dela, logično ne bi smela prinašati poslabšanja življenjskega standarda delavstva.

Konferenca prosi mednarodno kovinarsko zvezo, da izposluje z vsemi primernimi pomoči skrajšanje delovnega časa v vseh deželah, kjer se producira železo in jeklo, potom svojih deželnih zvez. Ta pritisk je potreben na vlade dežel, da bodo na konferenci urada dela 1937 zavzele pozitivno stališče vsaj za 40-urni delovni teden. V ta namen mora delavstvo vseh dežel porabiti tudi svoj politični vpliv.

Konferenca pozivlja delavstvo teh dežel, da vztraja za sedaj odločno na izvajanju osemurnega delovnega dneva. Konferenca graja pred vsem svetom, da je na Ogrskem še sedaj uveden v posameznih obratih 12-urni delovni dan (v dveh šihah), deloma celo 16-urni. Mednarodni urad dela naj to kulturno sramoto odpravi! Udeleženci konference izražajo ogrskim plavžarskim delavcem svoje simpatije v požrtvovalnem boju za svoje človeške pravice.

Vsebinsko resolucij se predloži mednarodnemu uradu dela, mednarodni kovinarski zvezi in parlamentarnim delegacijam socialističnega delavstva v posameznih deželah.

Izvoljen je bil tudi poseben odbor mednarodne kovinarske zveze, ki bo proučil in uredil zahteve delavstva v imenovanih deželah. V ožjem odboru so ss. Hampl, Kaufmann in Belina. V širši odbor pošlje vsaka kovinarska deželna organizacija prizadetih dežel svojega zastopnika.

Knjige Cankarjeve družbe

Duševna bistritve človeka, razširitev njegovega duševnega obzorja, je eno najvažnejših potreb življenja, posebno pa današnjega, ko filmski tempo dogodkov zahteva od človeka, da se povsod znajde, če neče, da do bičan od vseh strani.

Za delavstvo pa je problem in pojem duševne razbistritve še posebno važen. Le izobražen delavec in delavka lahko zmagujeta vse ovire, ki jima stojijo na poti; le izobražen delavec in delavka sta sposobna misliti res s svojimi možgani samostojno in se ne dasta vplivati od močnejših.

Borba za vsakdanji kruh, za boljše življenjske razmere, za socialne zakone, za svoj lasten »jaz« in za skupen »Mi«, je mogoča, uspešna, plodovita in reprezentativna le tedaj, če sloni na dobri podlagi izobrazbe.

Izobražen človek je kakor izbrušen diamant, biser, marmor. Vsak ga pogleda, mu je prijeten in ga cení. Mimo ne izbrušenega, nepoliranega pa gre, komaj da se ozre nanj in mu je kakor da ga ni videl. Zato je stremenje vsakega človeka, da se čimbolje izbruši, izlika, da bo tako v človeški družbi pomenil in veljal nekaj več. Izobrazba človeka je največje njegovo bogastvo.

In delavec in delavka morata to poznati resnično še posebno dobro in skrbeti, da bosta korakala v prvih vrstah izobrazbe in v zavednosti samega sebe in svojega bistva.

Le ozrmo se samo nekoliko okrog sebe. Vseposod vidimo, kako se go-

spiski razred izobrazuje, kako veliko raznih knjig ima in še vedno in neprestano jih ustvarja vedno nove in nove, samo da tako izobražen, tako duševno močan lahko vlada milijonom manj izobraženim in se z njihovo nevednostjo koristi.

In to dejstvo naj bi bilo vzgled delavskemu razredu, da bi se istotako z lastno močjo izobraževal in utrjeval.

Delavsko kulturno društvo, bivša puščena »Svoboda«, sedanja »Vzajemnost«, del. glasb. društvo »Zarja« itd., orjejo neumorno ledino, da vzraste proletarska, delavska kultura. Predavanja, koncerti, petje, godba, družabni večeri, izleti, vse to je brus, ki brusi še sirovo materijo v žlahtno in lepo.

Knjige, časopisi, revije, pisane v delavskem duhu, pa so za delavca in delavke neprestani in zvesti predavatelji, družabniki, učitelji, sodrugi, ki bistrijo delavcu in delavki razum, mu razširjajo njegovo duševno obzorje in ga dvigajo v višine človeškega dostojanstva.

In za slovenski delavski pokret je tak predavatelj, učitelj, sodrug in družabnik znamenita Cankarjeva družba.

Letos, zdaj v oktobru, izidejo zopet 4 lepe, poučne, zabavne, prijateljske knjige, ki nam bodo ob večerih prijazno in veselo govorile o raznovrstnih rečeh delavskega življenja in nam vlivale bodrilo in pogum v naša srca.

Kdo iz vas, delavci in delavke, ne bo sprejel in povabil v svojo hišo ta-

kega prijatelja, knjige Cankarjeve družbe?

Komu iz vas, delavci in delavke, je žal 20 Din za 4 delavske knjige Cankarjeve družbe?

V svoji zavednosti in v svojem ponosu bi morali reči:

»Nobenemu. Vsak iz nas je in bo član »Cankarjeve družbe«, ker je to naša književna družba, naša zavest, naše ogledalo, naš ponos.«

Pozdravljeni za te besede, sodrugi in sodružice, delavci in delavke, samo skrbite, da se uresniči. Kdor še ni plačal 20 Din za letošnje knjige, naj stori takoj, ker se bodo h koncu oktobra že začele pošiljati. Vsak strokovno organiziran delavec in delavka, ki dobivata »Delavca«, bodita člana »Cankar-

jeve družbe«. Letno je to samo Din 20, mesečno komaj 1.75 Din ali tedensko 40 par.

Sedmo leto je zdaj, kar grede knjige Cankarjeve družbe med vas, delavci in delavke. V teh 7 letih je šlo torej nad 130 tisoč knjig med delavce in delavke.

Ali vam ne vzbuja ta številka proletarskega ponosa? In kdo je še izmed vas tisočeri, ki ga ne privleče, da bi bil tudi med njimi?

Zato še enkrat: Vsi, ki še niste, postanite člani Cankarjeve družbe. V vsakem vašem kraju, v tovarni, v delavnici, je poverjenik Cankarjeve družbe. Zglaste se pri njem, da dobite knjige. Pokažite, da se zavedate svojega MI in da stojite v prvih vrstah za delavsko kulturno izobrazbo.

Javno življenje je zastrupljeno

Mislimo, da ni človeka na svetu, ki se količikaj zanima za javno življenje, ne pri nas in ne po drugih civiliziranih deželah, da ne bi opazil, kako propada vse zdravo, se pogreza v megleno anarhijo, v kateri imajo za enkrat oblast le diktatorji raznih barv in nijans. Prišli smo že tako daleč, da ne smemo govoriti niti resnice, ne smemo se pritoževati, ne priporočati in predlagati stvarnih in pametnih nasvetov, ker hočejo vladati elementi, ki to preprečujejo v svojem interesu nemoteno.

To vse je strašno zlo, ki ne more rešiti kritične situacije ne pri nas in ne drugod.

Omenimo samo pri nas svoj stari predlog, da se naj združijo v naši državi zdravi demokratični elementi, da dobe vpliv v državi ter izvedejo demokratični sporazum med različnimi naziranj. To je brez oklevanja predlog, ki mora prijati vsem politikom, ki hočejo resnično državno zajednico.

Jako postranskega pomena je, kako, na kakšni podlagi se diferencirani vplivi sporazumejo, samo da je sporazum demokratičen. Mnogo govore o hrvaškem

vprašanju. To vprašanje je tukaj. In četudi ni bilo mogoče imeti drugačne razmere, je vendar resnica, da se je hrvaško vprašanje potenciralo, ker se ni rešilo, pravično ob pravem času ter se je s tem dopuščalo, da so se odnosi zaostrovali v smereh, o katerih danes niti govoriti ne smemo.

Delavsko socialistično gibanje je faktor, ki hoče, da se to vprašanje reši v prid naroda, hoče, da se organizira v politični stranki ter pripomore v tem duhu k konsolidaciji. Poleg politične svobode je pa potrebna tudi svoboda besede. Koliko krivice se godi delavstvu, narodu, koliko grdi dejanj se ne more ožigosati, ki vsa samo povečavajo nesoglasje, nezaupanje, kar je vse v veliko škodo zdravemu razvoju.

Zato je naša zahteva: odkrita beseda in resnica morata zmagati; ti prinesejo zdravo demokracijo in zdrav demokratičen sporazum.

Tu hočemo socialisti kot politično gibanje tudi sodelovati! In našega sodelovanja iskreni demokrati ne morejo odklanjati.

STROKOVNI VESTNIK

RUDARJI

Članstvu ZRJ v vednost.

Vodstvo ZRJ v Zagorju je sklenilo, izdati vsem članstvu takozvane članske legitimacije. Gotove podružnice so jih že prejele, ostale jih pa še bodo. S tem v zvezi so se tudi naročili posebni plakati za člansko zborovanje. Na ta zborovanja bodo imeli vstop le člani ZRJ, ki se bodo izkazali z člansko legitimacijo. Radi tega se članstvo opozarja, da pazi na te članske izkaznice-legitimacije, ter jih prinese vedno seboj, kadar bo pozvano na člansko zborovanje.

Mezdno gibanje delavstva cementarne TPD.

Trboveljska prem. družba ima v Trbovljah veliko cementarno, v katerih je zaposlenih okrog 118 delavcev. Ti delavci so bili dosedaj brez vsake lastne pogodbe z družbo. Ko so zadnjič rudarji stavili družbi svoje zahteve, so tudi delavci cementarne zahtevali, da se v novo kolektivno pogodbo vnesejo določbe o njihovem delovnem odnosu s TPD. Pri pogajanjih je pa TPD to odklonila in izjavila, da je pripravljena s temi delavci napraviti poseben dogovor. Na podlagi tega so zastopniki delavstva predložili družbi zahteve delavstva. Pri tozadavni razpravi, katere se je vršila dne 11. septembra t. l., katere sta se poleg delavskih zaupnikov udeležila tudi zastopnik Zveze rudarjev Jugoslavije in Jugoslov. strokov. zveze ter Delavske zbornice, se je po daljši debati dosegel sledeči sporazum: Vsemu delavstvu se povišajo temeljne mezde za 1 Din. Istotako tudi doklade za 1 Din za čas obratovanja. Vse ostale določbe pa veljajo kakor pri rudarjih. Glavno, kar so ti delavci pri tem mezd-nem gibanju dosegli, je ureditev kategorij, in pa, da delavstvo kadar ne dela pri produktivnem delu, obdrži temeljno mezdo svoje kategorije. Ta pogodba ima veljavo od 1. septembra dalje. To je vsekakor precejšen uspeh in upamo, da bodo ti delavci znali v bodoče bolj upoštevati potrebo močne razredne strokovne organizacije, kakor je bilo to do sedaj slučaj.

Mezdno gibanje delavstva podjetja Dukič in drug.

Trboveljska prem. družba ima v Trbovljah velik dnevni kop za premog. Ta obrat ima že dolgo v najem podjetje Dukič in drug, katero zaposluje sedaj okrog 430 delavcev. Na predlog zastopnikov tega delavstva je rudarsko glavarstvo sklicalo v sredo, dne 23. septembra razpravo v Trbovljah, pri kateri je prišlo do sledečih zaključkov: V principu veljajo tudi za to delavstvo določbe kolektivne pogodbe med rudarji in TPD. Le v kolikor so za delavstvo tega podjetja drugačne delovne prilike, so se te uredile s posebnim zapisnikom. Glavno pri tem je, da se je zvišala urna mezda za 50 para vsem onim delavcem, kateri so pri podjetju zaposleni vsaj 10 let. Delavstvu višjih kategorij se je povišala plača za 1 Din kot pri TPD. Tudi pri tem podjetju je začetek k izboljšanju položaja delavstva storjen, samo če bo to delavstvo znalo usposabljanje svoje sile zato. Zato vsi v svojo razredno strokovno organizacijo Zvezo rudarjev Jugoslavije.

Rudnik Liboje.

Vprašanje, kaj bo z libojkim rudnikom, pri katerem je zaposlenih okrog 190 rudarjev, še vedno ni rešeno. Najemna pogodba med sedanjimi najemniki in Trboveljsko prem. družbo kot lastnico tega rudnika poteče s 1. marcem 1. 1937. V rudniku samem je izkopane premoga še za eno leto. Ako pa sedaj ne pride do sporazuma med najemniki in TPD za podaljšanje pogodbe, nastane nevarnost večjih redukcij delavstva. Zveza rudarjev Jugoslavije in zaupniki II. skupine so že vse korake podvzeli, da se predčasna ustavitev obrata prepreči. Nam je končno pač vseeno, kdo je posestnik ali zakupnik rudnika, glavno je za nas, da rudnik obratuje do konca in da ima delavstvo svoj zaslužek.

Rudarji in § 1154b.

Ker je s finančnim zakonom za leto 1936-37 razveljavljen za rudarje čl. 219 obrt. zak., po katerem je imel delavec pravico do izplačila polnih šihov po-

leg hranarine, ako je bil 7 ali več dni bolan, se je sedaj v državnih rudnikih z sodnijsko določbo in za vsa podjetja TPD pa s kolektivno pogodbo, ponovno uveljavil čl. 1154 b. obč. drž. zak. potem katerega ima delavec v slučaju bolezni za prvih 7 dni pravico do razlike med hranarino in njegovo temeljno mezdo, za šilte, ki se dejansko napravijo v tem času. To velja, ker je zakon, za vsa rudarska in plavžarska podjetja, kjer je bil čl. 219 o. z. razveljavljen. Rudarji, poslušajte se vaših pravic.

Članstvu ZRJ v vednost, blagajnikom in podblagajnikom v ravnanje.

Ker si v začnem času razne podružnice ZRJ različno tolmačijo sklep seje načelstva ZRJ glede prostih znamk članom za čas praznovanja, ga danes ponovno objavljamo v celoti.

Načelstvo in nadzorstvo ZRJ je na svoji seji dne 20. maja 1931 glede prostih znamk članom za čas praznovanja šitov sklenilo sledeče:

Ako se praznuje 10 ali več šitov mesečno, dobi član 2 prosti znamki;

ako se praznuje 6 do 10 šitov mesečno, dobi član 1 prosto znamko;

ako se praznuje 5 ali manj šitov mesečno, mora član v celoti plačati vse prispevke.

Zveza rudarjev Jugoslavije Zagorje ob Savi
J. Bazelj, t. č. predsednik J. Arh, t. č. tajnik

Senovo-Reštani.

V ponedeljek, dne 5. t. m. se je pri nas vršila krajevna razprava za vzdrževalna dela v jami. Razprave so se udeležili sledeči: Za podjetje TPD centralni ravnatelj inž. Heinrich, za rudnik Rajhenburg ravnatelj g. inž. Kolka in g. inž. Dular. Delavstvo so zastopali sodruzi Radi Ivan in Brenc Rudolf ter rudar g. Bricelj Miha. Razprava je trajala dve uri, pri kateri je prišlo do sporazuma. Sporazum se bo podpisal, ko ga odobri delavstvo in TPD v Ljubljani. Povišanje postavk se je doseglo pri 15 točkah akordne tabele, dočim se je pri 10 točkah nekoliko znižalo postavke. Ako bodo obe dve strani pristale na sporazum, bo stopilo novo stanje s 1. oktobrom v veljavo. V nasprotnem slučaju pa se bo vršila nova razprava v smislu kolektivne pogodbe, pod vodstvom g. inž. Močnika odnosno rudarskega glavarstva. Podrobnosti sporazuma bomo objavili v prihodnji številki in na članskem sestanku ZRJ, kateri se bo vršil v kratkem. Dnevni red in čas se bo objavil potem letakov.

Ko so se začela pogajanja za zboljšanje plač pri TPD, so naši mesarji takoj povisali cene mesa od 8 na 10 Din za kg, kar je med delavstvom zbudilo množico nevolje in ogorčenja. Ker nam je znano, da se pri drugih rudnikih kaj takega ni opazilo, se je sprožila ideja med delavstvom, da si pomagata na ta način, da bo dobilo meso iz bližnjega mesta Krškega, ali pa, da si bo kupilo živo goved in si bo samo isto zaklalo in razdelilo med seboj. Kar je samo za pozdraviti, ker bo gotovo za 3 do 4 Din pri kg ceneje. Pri tem bodo zžubili mesarji 80 odst. odjemalcev.

STROJNIKI

Strojniki. Po dobro uspešnih sestankih, kateri so se vršili v Mariboru, Kočevju, Kranju, Borovnici in Trbovljah, je akcija za razmah organizacije strojnikov in kurjačev v polnem teku. Naše življenjske zahteve, katere smo povdarjali na vseh sestankih, morajo priti do popolne veljave. Radi naše neorganiziranosti in nebrige za socialno politične zakonite določbe, smo padli na nivo navadnih hlapcev. Na kolektivnih sestankih in kurjačih je leželo, da pridemo zopet do tiste veljave, katere nam po naših funkcijah v parnih obratih pripada. Nič ne pomaga jamranje posameznih kolegov, če ne boste vsi strojniki in kurjači strnjeni v svoji zvezi. Le s skupnimi močmi lahko priborimo sebi položaj, da postanemo zopet ljudje. — Tudi za stara leta, ko ne bomo več zmogni upravljati svoje težke in odgovorne službe, je treba skrbeti. Naša zahteva je v prvi vrsti: sem s pokojniškim zavarovanjem. Tudi mi hočemo v miru preživeti jesen svojega življenja. Vse kolege opozarjamo, da redno plačujejo mesečne prispevke, da lahko vodstvo sekcije vrši naloge, katere ste zahtevali na skupnih sestankih. Vse še neorganizirane strojnike in kurjače pa ponovno vabimo v naš krog, da skupno povzdignemo svoj glas za naše pravice. Posameznik ne pomeni nič. Le v skupnosti je naša zmaga in naš uspeh.

Odbor sekcije Ljubljana.

STAVBINCI

Cesta št. Jeperca se dela že celo sezono in samo enkrat se je oglasil neki član, ter opisal priganjaški sistem, preizkušnjo delavcev od strani podjetja in nezdgo. Ni pa znano javnosti, kako se preživljamo pri tem delu. Skušal bom nekoliko to opisati iz česar naj sledi najpomembnejše kar je treba doseči.

Poizkusite si predstavljati, kaj se pravi, sredi poletne vročine vihti težak kramp in kopati kot skalo trdo cesto. Poleg pa stoji priganjač in grozi z odpustom. Da ne bi zgubili »službo« z Din 2.75 na uro, smo še bolj započili krampe, da nam je pot lil od čela do pet. Žejni smo neprenehoma pili vodo, čimbolj smo jo pili, tembolj smo bili žejni. Tembolj je potem kot znojni curk lilo od nas. Edino kar je bilo dobro, je bilo to, da nismo mogli jesti, kajti najtežje je na deželi dobiti hrano.

Po mukah poletne vročine je prišla hladna jesen. Minila je zjela, zato pa nas je obiskal glad. Pričela se je lov za hrano. Zbrale so se skupine po 4 do 10 delavcev in

sklepale večinoma pri kmetih pogodbe za hrano. Računajo nam po 10 Din dnevno, največkrat pa ni tega vredna, čemur sledi stalno menjavanje in iskanje drugod.

Najčestši pogovori med nami so: »Kje si na hrani?« Kjer sem jaz, je trikrat na dan močnik. »Ali veš kje bi bilo boljše?« »Zjutraj in zvečer mu garam, pa mi je vseeno zaračunal 10 Din dnevno.«

Delavci, ki se hranijo pri kmetih, so iz oddaljenih krajev in večinoma brezdomci, drugi hodijo vsak večer do 15 km daleč domov in za opoldan prinesejo kakega fižola seboj. Mnogo jih je, ki se hranijo večinoma s kruhom in še kakim cenanim prigrizkom, nekateri včasih samo z vodo.

Priganjači, ki jih podjetje plačuje po 6, 7 in tudi več dinarjev na uro, poizkušajo iz nas iztisniti poslednjo moč. Ker smo zaradi slabe hrane brez prave moči, nas smatrajo za lenuhe in »zabušante«.

Najbrže se bo kdo mislil, saj vendar zaslužijo Din 26 dnevno. Da, toda kje je potem prihranek za obleko, čevlje, stanovanje, ali za lačno družino, ki čaka očeta ali brata, koliko bo prinesel po 14 dnevih domov. Kadar preveč dežuje, se ne dela in tudi zaslužek odpade.

Obleko in čevlje, kar smo imeli, smo raztrgali pri gradnji moderne (!) ceste. Za pristradane dinarje se bomo vsaj tisti, ki nimamo družine, zopet za silo oblekli in obuli. Koliko »prihranka« bo potem še ostalo za zimo, ko se tega zaslužka ne bo? Kaj bo pozimi, Na ta vprašanja si ne vemo dati odgovora.

Delavci, zakaj gradimo moderne ceste? Ali mar za to, da se bodo naši izkoriščevalci vozili po njih, mi bomo pa raztrgani, bosi in onemogli? Ali pa zato, da bomo sebe in svoje družine pošteno preživljali, ne samo poleti ampak tudi pozimi?!

Nujno je sodruzi, da se organiziramo v zvezi Stavbinskih delavcev Jugoslavije; kajti edina rešitev je v organizaciji. Zapomnite si sodruzi, da od nas samih je odvisno koliko bomo imeli plače in pravice sploh.

Ne deli se pravica, ampak priboriti jo je treba. Boriti pa se moramo vsi skupaj. Če bomo delali složno, se drugo leto ne bomo klatili po vaseh in iskali, kje bi dobili boljši močnik, ampak si bomo priborili skupno kuhinjo, ki jo bomo upravljali sami, kuharja bo pa moralo plačati podjetje.

V borbo za boljšo bodočnost! Družnost!

Delavec.

Stavbinsko delavstvo ščiti svoje zaupnike.

Ljubljansko gradbeno podjetje Mavrič, katero gradi novo poslopje umobolnice na Studencu, je dne 29. septembra t. l. brez odpovedi odpustilo organizacijskega zaupnika S. Branka Količa. Kot razlog za tako protizakonito dejanje je podjetje navedlo to, da je omenjeni zaupnik prejšnji dan izostal od dela. Ta dan, t. j. 28. septembra, je precej deževalo in zato večidel delavstva ni zjutraj ni prišlo na delo, temveč nekateri posamezniki so se v poznejših dopoldanskih urah javljali na delo, a mnogi pa sploh niso prišli. In med temi zadnjimi je bil S. Količ.

Ko je zaupnik javil delavstvu, da mu je polir sporočil, da je takoj na mestu odpuščen, so delavci in zidarji pri tej priliki odložili orodje ter zapustili zgradbo. Nato je prišel tja podjetnik sam. Delavstvo je komraktno podneslo šefu svoj protest proti neupravičenemu preganjanju zaupnika ter izjavilo, da ne prime preje za delo, dokler podjetje ne ukine te odločbe in zaupnika nadalje zaposli.

Dasi je podjetnik Mavrič sprva izjavil, da se strinja z odpustom, se je naposled pred odločnim nastopom delavcev udal. — Stavbinski delavci drugod — posnemajte.

Stavbinci škofja Loka.

V nedeljo, dne 4. oktobra 1936 se je vršil v gostilniških prostorih gosp. Hafner Lovrenca ustanovni občni zbor naše podružnice v Škofji Loki.

Poleg podsaveznelega delegata iz Ljubljane se je občnega zbora udeležil tudi tajnik kranjske podružnice SGRJ s. Škrbinec.

Za predsednika podružnice je bil soglasno izvoljen prikljubljani sodrug Vinko Berčič, kateri je bil tudi dosedaj predsednik pripravljalnega odbora za ustanovitev podružnice. Kot tajnik pa je izvoljen sodrug Porenta ter S. Vende za blagajnika.

Tudi v ostali odbor so bili izvoljeni najaktivnejši sodruzi, kar nam je poročstvo, da je podružnica v rokah sodrugov, ki bodo tudi v bodoče delovali v korist članov in ostalega stavbinskega delavstva Škofje Loke in okolice.

Oba referenta sta med drugim podčrtala, da so tisti časi, ko je bilo stavbinsko delavstvo razbito in neorganizirano, za nami in se ne smejo nikdar več povrniti.

Po zaključitvi občnega zbora se je vršila 1. redna seja podružničnega odbora, na kateri so se rešile razne tekoče zadeve glede lokala ter inventarja. Odbor je sklenil, da ostane podruž. lokal še nadalje gost. soba g. Hafnerja L. na Suhi.

Jesenice

Stavka stavbincev na Jesenicah po 6-tedenski borbi je likvidirana.

Ta borba za skromne zahteve je bila izraz neomejene solidarnosti, borbenosti in požrtvovalnosti. Ta borba je dokaz, da delavstvo nima nikoga, ki bi mu stal ob strani, razen sebe samega. Ta borba pa je pokazala tudi vse tiste, ki govorijo toliko o storjenih dobrotah za delavstvo, da ga s tem besedičenjem lažje varajo in s tem prikrivajo svojega podla, izdajalskega dejanja. Prav ti glavni krivci, ki nosijo zasluge na zlomu stavke, prav ti delavski rešitelji v raznih oblačilih, pozivajo danes to delavstvo, da naj se organizira v njihovih delavskih — pravilno kapitalističnih — organizacijah. Kdo stoji za temi organizacijami nam najbolje pove pisanje krajevnege lista »Na mejah« št. 5 na prvi strani in sicer kar v dveh člankih ki sta si pa v poročilu v velikem nasprotju.

Prvi članek, ki ga gotovo ni napisal delavec in z naslovom »Igra z življenjskim obstankom revnega ljudstva«, med drugim navaja sledeče: »Stavbinsko delavstvo v Jeseniški kotlini je moralo pred dvema mesecema v stavko. Očetje številnih družin, sinovi vdov in sirote so morali pustiti delo in stopiti v borbo, da pribore lavorike neznanemu pokretu, ki je dobil in dal povelje stavke. Brez ozira na to, da bodo morali reveži stradati, brez ozira na gospodarsko škodo posameznika, kraja in dežele je padlo povelje, da morajo delavci, ki so komaj dobili delo, odložiti orodje, žrtvovati skromen družinski obstanek in iti za stafažo onim, ki so obrnili jezik, da bodo mogli poročati o »izvršnem pokretu...« Stavka stavbincev naj bi bila po vseh znamenjih le predhodnica in temelj splošne stavke vsega delavstva, da bi se tako ustvarile razmere, v katerih bi vžigale prevratne parole... Tajni vodje stavke pa so bruhali iz sebe iste parole, kot smo jih slišali v Rusiji ob zasuzenju poštene ruskega ljudstva... Prvi se je tej gonji postavil po robu predsednik krščanske delavske organizacije.« (Kako bomo pozneje videli). Nasproten temu članku je drugi, ki navaja sledeče: »Na zlomu stavke nosi največjo krivdo vodstvo stavke, ki ni znalo podjetju dopovedati, da so za jeseniški dražnjo obstoječe mezde kričice, prenizke...«

Že te vrstice povedo ves namen pisca prvega članka. Da pa bo delavstvo točno poučeno o poteku stavke in njenem zaključku, podajamo sledeče pojasnilo. Mezdno gibanje stavbinskega delavstva v Ljubljani in po drugih krajih meseca junija je bilo rezultat, kolektivna pogodba, ki se po tarifah deli v dva dražnjska razreda, to je prvi za večja mesta, drugi za podeželje. Jesenice in ves Radovljški srez, si je vsled bližnjih letovišč in daljšega transporta življenjskih potrebščin eden najdražjih krajev v državi, so pa s tem sporazumom padle v drugi dražnjski razred. Stavbinsko delavstvo Jesenic in okolice, ki ga je bilo okrog 500 takrat, še ni bilo organizirano, kar je bila posledica, da je ljubljanski sporazum šel preko njih. Videč, da si je organizirano delavstvo priborilo delno zboljšanje, je tudi ono videlo, da se potem organizaciji lahko izboljša svoj položaj, ter se začelo, predvsem v Savezu Gradjevinarov, katero članstvo je naraslo do 300 in kateri so zahtevali, da se ljubljanski sporazum dopolni s tem, da pridejo Jesenice in okolica v kategorijo mest. Ker pa so nekatera podjetja odklonila vsako pogajanje, med njimi tudi tvrdka »Slograd« z dopisom, z dne 7. avgusta t. l., je bilo delavstvo prisiljeno, da je šlo v stavko. Tudi posredovanje sreskega načelstva dne 8. avgusta t. l. ni nič pomagalo. Delavstvo se je vse skozi držalo zakonitih mej borbe in je uživalo simpatije in podporo vse javnosti predvsem pa kovinarjev. Stavko je držalo od 10. avgusta do 15. septembra, ko so izdajalski voditelji organizirali 46 stavkokazov, da bi zlomili stavko. Če bi ti delavci šli delat iz lastnega nagiba, bi jih stavbinsko delavstvo pustilo, ker pa so šli po obljubah teh voditeljev, jih je drugi dan onemogočilo. Popoldne je sresko načelstvo sklicalo razpravo v tovarniški kazini, na kateri je bil navzoč za Slograd inž. Šumer, ki je imel ta mandat, da je dal obljubo, da če se vloži ponovna vloga in da gre delavstvo drugi dan delat, da bo poizkušalo ugoditi delavskim željam. Toda ko so delavski zastopniki hoteli to obljubo imeti na zapisniku, se je to odklonilo. Očitek, da se ni znalo podjetju dopovedati, da so mezde prenizke za jeseniške razmere, izpodbija to, da je na tej razpravi celo sreski načelnik dr. Vrečar izjavil, da je Radovljški srez najdražji. Tudi zastopnik podjetja temu ni ugovarjal. S tem očitkom naj se skrije pravi krivec, ki je povzročil polom stavke.

Drugi dan zjutraj postane Sokolski dom, kjer ima NSZ svoj lokal, zbirališče kamor vodijo pravi voditelji stavkokaze. Gotove delavce se je celo za roke prijemalo na cesti, da bi šli proti. Nabirali so jih celo pri drugih tvrdkah, kjer so že delali. Ko so jih imeli gotovo število zbranih, jih je peljal skozi Hrenovco Markovič, zaupnik NSZ na Jesenicah skozi stranska vrata v tovarno. Pri teh delavcih je igral precej vidno vlogo z nabiranjem teh, tudi Lajner, tajnik NSZ na Jesenicah, dočim so bili glavni voditelji prikriti. Toda ne gre samo tem zaslugam, tudi raznim dušnim pastirjem, ki so držali svoje govorance in agitacije kar sredi ulice in kateri so vozili delavce iz vseh strani. Tako smo imeli priliko, videti pred glavno pisarno dušnega pastirja iz Zasipa z nekaterimi delavci na Javorniku, Koroško belskega kaplana, g. Duhovna, ki je izbraljal vse svoje zmoglosti, da ja pridobi več delavcev, popoldne pa v Krekovem domu na sestanku kaplana g. Križmanna. Pri tem je bil z vsemi silami na delo zabit bivši predsednik JSZ in sedanji organizator »Združenih delavcev«, ki je takisto držal govorance sredi ulice ter rotil to ubogo delavstvo. Tudi groženj, ki so potrebne v takih prilikah, ni manjkalo. Kuhinja prepovedana, vse onemogočeno in tako je postalo to delavstvo brez vsake moči, pod bičem kapitalističnih valptov. Danes se sprejemajo v delo samo člani teh organizacij. Oziroma vsak sprejem morajo predhodno odobriti te organizacije. Pri tej priliki vprašamo, ali vam je podjetje res plačalo šilte za to delo?

To so tisti temni elementi, ki izvršujejo povelja nevidnih komandantov, to so tiste parole, ki kličejo nazaj inkvizitorske čase. Toda zapomnite si, delavstvo vas je spoznalo, kljub temu, da mora nositi vašo legitimacijo v žepu, toda z vero, da tudi nim zasije svobodno sonce. Delavstvu pa kliče-mo, na njihovih dejanjih boste spoznali, kje vam je mesto, spoznali boste pa tudi, da le v skupnosti bomo kos temu sovražniku!

Vse člane SGRJ na Jesenicah in okolice opozarjamo, da so pravila za ustanovitev podružnice potrjena od oblasti, vsled česar se bo v kratkem vršil ustanovni občni zbor, na katerem se bo tudi obravnaval nov osnu-

tek kolektivne pogodbe za leto 1937. Poravnajte članarino in pošljite še druge. — Družnost!

Pripravljalni odbor.

KOVINARJI

K mezdnem gibanju kovinarjev na Jesenicah

Kakor je bilo vse delavstvo obveščeno potom časopisja, da so delavske strokovne organizacije na Jesenicah vložile dne 27. julija t. l. na KID zahteve v 20 točkah. Na te zahteve je KID po dvakratnem negativnem dogovoru končno odgovoril z zelo obširnimi in natiskanimi odgovori. V tem odgovoru odgovarja na posamezne točke teh zahtev, ki so razen malih izjem skoro vse odklonjene. Svoje odklonilno stališče opira na velike finančne obremenitve, tako radi davkov, cen starega železa, socialne dajatve itd., kakor tudi na račun Zenice. Vendar so v teh zahtevah točke, ki podjetje popolnoma nič ne obremenjujejo, pa jih kljub temu odklanja. Če iskreno nudi delavstvu roko, kakor trdi v svojem odgovoru, potem pričakujemo pač ugodne rešitve za te točke. Zaključno besedilo tega odgovora se bavi s splošnim položajem delavstva in podjetja in z odnosi, ki obstajajo med njima. Svoj odgovor zaključuje z častnim in dobro nameranim »Srečno«.

Za točke, za katere tudi podjetje smatra za sporne, se vršijo pogajanja.

Podjetje je povabilo, da naj vsaka organizacija predlaga po 3 delegate, katere bi KID poslala v inozemstvo v svrhu študija po obratih.

V zvezi z delavskimi zahtevami in odgovorom KID je NSZ izdala posebno izdajo svojega strokovnega glasila »Delo«, kateri je po vsebini sodeč izključno namenjen Jesenicam, ker že uvodom prinaša pismo vsemu delavstvu pri KID. V tem pismu svari delavstvo pred kugo, katere bacile je sama prinesla. V tem pismu je tudi dokazala, da se je mogoče boriti za delavstvo z vsemi razpoložljivimi silami, to je tudi z izdajstvom delavstva. Svoje pismo zaključuje z »Zdravo in srečno«.

Z ozirom na to, da bo delavstvo kakor ostala javnost točno poučena o tem mezd-nem gibanju in dejanskemu stanju, bomo na odgovor KID in na pismo NSZ objektivno in jasno odgovorili, kateri odgovor pa že pripravljamo.

Moste (Saturnus).

Dne 8. oktobra 1936 se je vršil članski sestanek, na katerem dnevnem redu je bila predvsem važna točka, razmere v tovarni. Ker so predvidene redukcije delavstva v tovarni, je podružnica sklicala sestanek, da se na njem pogovorimo in sporazumemo za enoten nastop delavstva v obrambo proti redukcijam. Na vse naše upanje in pričakovanje, da se bo delavstvo tako važnega sestanka v celoti udeležilo, je prišlo od moških, katerih je v tovarni 53, samo 8 na sestanku, dočim so se ženske v celoti udeležile tega. Sodrugi, ako med vsemi onimi nespornostmi ne uvidite, da je potrebno skupno delo nas vseh, da se namera tovarne prepreči, potem nevedno kdo ste in kaj hočete. Upamo, da se sestanka, na katerem bomo odločevali, kdo bo odpuščen, udeležite, v ostalem vam prepuščamo proste roke.

LESNI DELAVCI

Lesni delavci v Borovnici smo si potom strokovne organizacije priborili lepe uspehe, le žal da se delavstvo vse premalo tega zaveda.

Prireditve, ki smo jih imeli, so bile rekordno obiskane, le žal da se je nam to vse od naših nasprotnikov posrečilo vsako nadaljnjo prireditve prepovedati. Poskusili smo z nedolžnimi igrami, da se bi delavce odvrglo od gostlin, predavanja in drugo se tudi ne sme vršiti radi javnega reda in mira. Kje pa je tu svoboda, ki se nam vedno servira? Ja seveda je za gotove, ti lahko brez da bi se kaj prijavilo, vršijo shode itd. Čudimo se tu nadzorni oblasti, da tako postopa, saj ni bilo nikdar povoda kakim nepremišljenim dejanjem s strani naših članov. Delavstvo bo tudi to prebolelo, saj je moralo že marsikaj tudi pod prejšnjim režimom.

Sedaj se nam vsi dobrihajo, ko smo pred volitvami, vsi so delavci, vsi hočejo njega rešiti, vsi mu obetajo raj na zemlji. Toda če se delavci, ki je pripravljen delati in se izobraževati v svoji strokovni organizaciji vsako delo onemogoča s te strani, bo tudi delavstvo pokazalo njim hrbet. Mi dobro vemo kje se kuje zarota, pa tudi to bo prišlo na dan, saj ni nič tako skrito da nebi bilo očitno.

Mi delavci hočemo biti enakopravni člani družbe, ne pa da se nas smatra za tretjo vrsto državljanov. Če imamo pravico plačati davke, torej naj se nam da tudi druga možnost kot jo ima kapitalist. Seveda ti gospodje iščejo po naši dolini komuniste, vsakdo kdor ne trobi v njih rog je tega primka deležen. Ja gospodje kar tako naprej, le ustvarjajte tako razpoloženje, pa boste videli kam to privede.

Delavci bomo šli v borbo za občinsko gospodarstvo, s kmeti in malimi obrtniki, mi hočemo tudi tu sodelovati, kot enakopravni faktor, v prvi gospodarski ednici javnega življenja.

Vsem delavcem in delavkam pa kliče-mo, le naprej brez bojazni! Vsi v borbo za večji kosček kruha! Ideja socializma je neumrljiva in moč delavskega razreda nezlomljiva.

Lesno delavstvo v Podpeči pri tvrdki Srečko Kobi je pred nekaj meseci izvajalo kolektivno pogodbo. Tovarna, ki izdeluje ležalne stole in obešalnike, se vedno širi. V sedanjem času zaposluje 180 delavcev in delavk. Plače niso bog ve kako dobre, tu je uveden akordni sistem, tako da je delavstvu dana možnost, da pride vsaj nekako do plače, ki naj bi odgovarjala eksistenčnemu minimumu, le žal da delavstvo vse premalo ceni to kolektivno pogodbo.

Preteklo nedeljo se je vršil strokovni sestanek, udeležba je bila še precej zadovoljiva kljub slabemu vremenu. Soderug Bricelj je v eno urnem referatu obrazložil pomen obratnih zaupnikov v podjetjih, o pomenu strokovne organizacije in pravilniku. Saj nekateri delavci mislijo, da to kar vplača gre le za plače tajnikom in drugim funkcionarjem. Tu se je videlo kako potrebni so sestanki, da se delavce seznanijo s podrobnim delom strokovnih organizacij. Delavstvo želi da se taki sestanki vršijo redno vsaki mesec. Tudi se je odločilo, da bi se naj enkrat vršila kaka prireditve v svrhu zbližanja in spoznanja tudi drugih delavcev, ki niso v tovarni. Tu so namreč veliki kamnolomi, tu slovi podpeški kamen, saj se uporablja skoro pri vseh stavbah, ker je zelo trpežen. Tu je tudi več apnenca in pa veliko delavcev pri gradnji novega mostu. Tako da postaja ta mali kraj Podpeč industrijski kraj kakor tudi sosednja občina Preserje, kjer so tudi večji kamnolomi.

Treba bo še mnogo dela, da se ta proletarijat izobrazijo, da bo znal sam nekaj misliti, da ne bo slepo orodje kapitalistu. Zato pozivamo vse delavce, da se brez oklevanja združijo v svojo strokovno organizacijo. — Kolikor moči — toliko pravice!

Lesno delavstvo v Starem trgu, na parni žagi g. Kovač Karola je dolgo časa po strani gledalo svoje sotrpine na drugih žagah, ki so bili organizirani pri Zvezi lesnih delavcev Jugoslavije. Na vseh teh žagah je plača boljša kot na Kovačevu. Tudi drugi sistem je povsod kot tu, da niti ne govorimo o vseh mogočih izpadih s strani raznih priganjačev, seveda tu je izuzet g. Kovač sam. Prav bi pa bilo, da bi svoje izvršilne organe podučili, kako se z delavci obnese.

Lesna industrija v našem kraju slabo prosperira, največje podjetje Žagar je ustavilo svoj obrat na Milanovem vrhu, na ostalih žagah pa krčilo obratovanje. Tudi ostale žage delajo le malenkostno, ker je izvoz lesa v Italijo popolnoma na mrtvi točki.

Tudi podjetje g. Kovača je za nekaj časa ustavilo obratovanje. Toda, takrat ko se je delo ustavilo, je nekaj delavcev še ostalo na delu, samo se je znižala meza za Din 0.50 na uro, s pripombo, da bo to le za časno, dokler ne pridejo kaka naročila. Tako je takrat g. Kovač častno izjavil, delavstvo pa je bilo verjelo tem izjavam.

Ko pa je obrat počel obratovati s polno zaposlenostjo, pa dana obljuba ni držala. Delavstvo je zahtevalo, di se obljuba izpolni, kar pa je bilo s strani vodstva odklonjeno. To je delavstvo tako razburilo, da se je odločilo, da poseže po skrajnih sredstvih za obrambo svojih pravic ter je ustavilo obratovanje. Vršila so se pogajanja potem tamošnje občine, ki pa niso rodila uspeha. Vršilo se je zborovanje vsega tamošnjega delavstva, ki se je izjavilo, da podpre svoje sokolege v tej borbi.

Vršila se je ponovna razprava, ki je po 10 dnevi borbi uspela v prid delavstva. — Podjetje s tem ni izgubilo nič na povišanju izdatkov, kar bi bilo otežkočalo nadaljno obratovanje. Delavstvo pa je priborilo že itak zelo nizko mezo. Tukajšnji delavci prenašajo itak težko breme, tu je obmejni kraj in je le malo zaslužka. Saj je ravno tu pri nas zelo velika emigracija bila že pred vojno in po vojni.

Vse tiste delavce, ki so dosedaj dvomili v organizacijo, naj sedaj spregledajo in naj pridejo, da se skupno borimo. Le potem skupne sile si bomo ustvarili boljše delovne pogoje. Tako kot ste pokazali red in disciplino v borbi, jo pokažite v bodoče.

Zato le vkup, le vkup uboga gmajna! **Mizarski tečaj za mojstrske izpite.** Opozorjamo mizarske pomočnike, ki nameravajo v dogledni dobi polagati mojstrski izpit, da se vrši v oktobru petdnevni večerni tečaj, na katerem se bo predavalo o nekaterih izpitnih predmetih in sicer o tehnologiji lesa, dovrševalnih delih, orodju in strojih. Tečaj se bo vršil v pritlični dvorani Zbornice TOI v Ljubljani, Beethovnova ulica št. 10. Kdor se še ni prijavil, naj to nemudoma stori. Tečaj je brezplačen.

ŽIVILCI

Ljubljana. Mesariji s svojo organizacijo lepo napredujejo. Letos v marcu so se pričeli šele organizirati in imajo danes 120 članov. Seveda še niso vsi organizirani in tudi s članarino so nekateri v zaostanku. Naloga odbora in pa vseh organiziranih mesarskih delavcev je, da gredo med ostale kateri še niso organizirani in jih včlanijo. Vsak mesarski delavec, zaposlen v Ljubljani, naj bo član njegove strokovne organizacije. Vsak naj se zaveda, da je krivic, katere mora prenašati mesarski delavec, še mnogo in da se te krivice odpravi le v skupnosti — v močni strokovni organizaciji. Posameznik ne pomeni nič — vsi VSE! Vi, ki še niste organizirani, ali ne čutite potrebe, dolžnosti in zavhale njim, ki so se borili in priborili nedeljski počitek — nedeljski počitek tudi za vas, ki niste organizirani in stojite ob strani. Ali ne bi bila vaša dolžnost obenem ga lepa zahvala organizaciji, t. j. organiziranim mesarskim delavcem ta, da pristopite tudi vi v naše, vaše lastne vrste! Soderugi, ljubljanski mesarski delavci — organizirajte se vsi! Ne prerekajte se med seboj in ne predbacivajte si raznih napak, ter bedaste stajerske, kranjske, dolenske, go-

renjske narodnosti. To so zadeve, katere naj rešujejo nacionalni borci in spletkarji. Za nas pa je najvažnejše, da izpopolnimo naše organizacijske vrste; da iz teh dveh kompanij vzplamti cel bataillon — mesarskih delavcev v Ljubljani, ki se bo izobraževal, izpopolnjeval in boril za odpravo vseh krivic, ki se gnezdijo na hrbtih mesarskega delavstva. Da se bo boril in priboril kolektivno pogodbo, kakor jo ima ostalo delavstvo, predvsem pa, da se uvede tudi za mesarskega kulija zakoniti delovni čas! To je za tebe mesarski delavec živ evangelijski strokovne organizacije, o katerem razmisliš dnevno in kadar zveš, da je sklicala organizacija sestanek, takrat pa pridi in ne zaspaj, kajti, če boš zaspal ti, bo zaspala ne le tvoja bodoča kolektivna pogodba in zakoniti delovni čas, ampak tudi tvoj nedeljski počitek! Zato: čuvaj kar imaš in vedi, da so na tem božjem svetu tudi taki žeparji, ki ne kradejo le listino, ampak tudi — delavske pridobitve in pravice!

Peki smo imeli 27. septembra pri Loydu v Ljubljani izredni, obenem ustanovni občni zbor. Likvidiralo se je bivšo Zvezo živilskih delavcev Jugoslavije, podružnico v Ljubljani ter ustanovilo Savez živilskih Radnika-ca Jugoslavije, podružnico v Ljubljani, s centralo v Zagrebu. Občni zbor je bil zelo živahen, kljub temu, da udeležba ni bila zadovoljiva. Navzočih je bilo nad 90 članov, ki pa so pridno posegli v debato. Za predsednika in tajnika sta bila soglasno izvoljena ss. Marjetič in Tome, za blagajnika s. Stefan Lah, v odbor pa: ss. Tramšek, Jevnikar, Petek od pekov, za delavstvo v Kolinski tovarni pa s. Selan. V kontrolu: predsednik F. Breznikar in A. Tauželj. Dva mesta v odboru in enega v kontroli se je rezerviralo za mesarije, ki bodo na njihovem prvem sestanku izvolili svoje zastopnike. V paritetno komisijo se je izvolilo ss. Marjetič in Breznikar, namestnika Tome in Unterreiter od strani pekovskih mojstrov pa gg. I. Bizjak in S. Petrič, namestnika Magušar in Tušar. Občni zbor se je bavil tudi z zahtevno pekovskega pomočnika Anton Lipiča, zaposlenega pri F. Dolinarju v Ljubljani, katerega se je izključilo iz članstva in predlagalo tudi centrali, da ga izključi iz Saveza radi izdajalskega in protiinteresa delovanja v organizaciji. Kolektivno pogodbo še niso podpisali sledeči gg. pekovski mojstri: Zorko, Zalar, Dolinar Franc, Por, Videmšek, Birtič, Arbi, Urbančič, Štajner, Jakin, Jerko, Kante, Bele-Brandt, katerega bo potreba se posebej učiti jugoslovanskih manir in Pretnar Jože; upajoč, da jim tega sploh ne bo potreba in da bodo še nadalje igrali parastita na račun krvavo izkoriščenih pekovskih delavcev in z umazano konkurenco napram reelnim mojstrom, ki so, uroštevajoč sodobnost, takoj prvi dan podpisali kolektivno pogodbo in tudi dali in drže, kar so obvezni. To so ljudje, ki se jim smelo reče močje, žal pa je med njimi tudi nekaj takih, ki niso ime — srednjega spola... Vsi pekovski delavci, katerih mojstri kolektivne pogodbe niso podpisali ali pa ki ne plačujejo po kolektivni pogodbi, naj se takoj javijo v naši pisarni. Za enkrat poročamo le toliko, da bodo morali vsi mojstri pogodbo podpi-

sati na pritisk g. bana, iz katerega pa ne bo vsak pekovski kravar morce bril. Da gg. mojstri, vremena Kanjem se jasno — pa tudi pekovskim kulijem in košarjem!

Necenzurizirani pekovski delavec! Ali te ni sram uživati sad, kateri je zrasel na posestvu organizacije in katerega nečujejo (iz ust odtrgani dinariji) organizirani pekovski delavci, ti pa igraš še naprej ulogo — Judeža! Kako dolgo še? Ali še ne čutiš potrebe solidarnosti? Pridi in postani močan člen te naše pekovske verige!

Mesariji na Jesenicah se bore za nedeljski počitek. Tudi peki na Jesenicah ne spijo... O celjskem Jonketu pa bomo prihodnjice zopet spregovorili. Družnost! Tome.

SPLOŠNA DELAVSKA STROKOVNA ZVEZA

Pivovarniški delavci pivovarne »Union« v Ljubljani smo iz svoje srede izgubili enega najboljših soderugov. Dne 30. septemb. t. l. je nas po dolgi in mučni bolezni zapustil s. Miha Golob v starosti 54 let. Že več let je bolehal za proletarsko boleznijo tuberkulozo; tudi vsa zdravniška neža mu ni mogla pomagati. Prav do zadnjega je bil vedno vesel. Malo je takih borcev za strokovno in politično udejstvovanje v socialističnih vrstah. Dolgo dobo je bil zaposlen v naši tovarni; vsi, ki smo ga poznali, ga bomo težko pogrešali.

Velikasten pogreb je pričal, kako je bil priljubljen; delavstvo se je udeležilo pogreba z društveno zastavo v velikem številu. Ni ti bila dana usoda, da bi jesen svoje življenja prebil v krogu svoje družine. Saj tako ukazuje železni zakon narave, da vse, kar narava da, se v naravo povrne.

Naj ti bo lahka zemlja! Svojem naše sožalje. N. B.

Sklepi odbora seje podružnice Splošne delavske zveze Jugoslavije v Mariboru z dne 12. oktobra 1936.

Odbor podružnice SDSZJ v Mariboru je po poročilu centralnega tajnika soodr. Jakomina o poteku meznega gibanja tekstilnega delavstva na svoji izredni seji dne 12. oktobra 1936 sklenil:

1. Da obsoja podtalno delo raznih neodgovornih elementov, kateri so nasprotno navodilom centralnega vodstva povzročili stavko tekstilnega delavstva v Mariboru in s tem prizadeli delavstvu in strokovnim organizacijam ogromno materialno in moralno škodo in izjavlja, da uprava podružnice Splošne delavske strokovne zveze Jugoslavije v Mariboru njima s temi elementi ničesar skupnega.

2. Da odobrava vse ukrepe centralne uprave SDSZJ, ki gredo za tem, da se iz zveze eliminira vse one člane, ki bi kršili zvezna pravila in pravilnika, ali na kakršenkoli način rušili med članstvom in v zvezi red in disciplino.

V Mariboru, dne 12. oktobra 1936.

Za podružnico SDSZJ Maribor:

podpredsednik Kokolj Stanko, l. r.; tajnik Kojc Josip, l. r.

BELEŽKE

Herman Wendel

V soboto, dne 3. t. m. je preminul v izgnanstvu v Neuilly sur Seine pri Parizu nemški publicist s. Herman Wendel. Pokojnik je bil odkrit prijatelj Jugoslovancev, odlični poznavalec njih zgodovine in literature ter sodobnih prilik na slovanskem jugu. O Jugoslaviji in Jugoslovanih je napisal s. Wendel lepo število knjig in člankov, s katerimi nas je predstavil svetu in seznanil svetovno javnost z našimi problemi. Njegove knjige o nas so pravo ogledalo našega narodnega in državnega življenja, v njih lahko s pridom čita naš sodobni svet, da spozna samega sebe.

Mnogim je nepojmljivo Wendlovo spoštovanje do nas Jugoslovancev, njegovo iskreno zanimanje za nas. Mi ga razumemo prav dobro. Wendel je bil socialist, človek, ki ljubi svoj narod in smatra tuje narode kot enakovredne, človek, ki se bori za svobodo lastnega naroda in ne okleva pomagati osvobodilnemu boju tujih narodov. Kakšna razlika med Wendlom, Nemcem, socialistom in tisoči onih, ki so prišli in še prihajajo med nas, preko mej!

Mesece in mesece je preživel s. Wendel med nami. Skoro vsako leto ga je privedla pot v Jugoslavijo, vse do leta 1929. Razvoj naših notranjih prilik je njemu, socialistu in demokratu, narekoval, da ostane izven naših mej. S. Wendel ni obupal nad Jugoslovani; poznava joč svobodoljubnost narodov na jugu, je živel in pisal o nas v prepričanju, da bo po težki preizkušnji sledilo vstajenje in prerodenje našega juga v duhu svobode in demokracije.

S. Wendla ni več med živimi. Umrl je v eksilu, v Franciji, kamor se je umaknil, ko zanj, kot socialist, demokrata in moža visokih duševnih kvalit, v novi Nemčiji ni bilo več obstanke. Umaknil se je preko meje, kjer prevaja nemška narodna manjšina svobodno pod okriljem tujega naroda.

Rojen je bil 2. marca 1884 v Metzu ob M. v Nemčiji. Od leta 1914.—1918. je bil nemški državni poslanec (soc. dem.), kjer je pogostoma nastopal proti terorju in pojasnjeval kulturne in politične razmere na Balkanu v živih in resničnih izjavah.

Slava s. Wendlu, socialistu in prijatelju!

Kratek popis položaja neorganiziranih delavcev

Človek, trudi se in bog ti bo pomagal, pravi pregovor vernih ljudi. Ta pregovor ima v sebi dovolj logike, da jo ni mogoče zanikati. Na to sem mislil v trenutku, ko sem stopil iz tovarne na deželi, katerega zaposluje okrog 80 delavcev. Bilo je ravno konec šibta, stoji v tovarni so postali mrtvi, sodrugi so zapuščali tovarno. Opazoval sem posamezne poteze na njihovih obrazih; polno je bilo v njih izmučenosti in neme tožbe nad usodo. Predme stopi stari znanec. Blodni izraz oči; se mi je takoj zdelo, da mi nekaj prikriva, kar s svojim razumom nikakor ne morem odkriti. Ko sem pa s svojim vpraševanjem pozneje to odkril, sem bil razočaran in zdelo se mi je, da bi bilo bolje, ko bi ne bil posegel tako globoko v te osebne razmere delavstva s svojo radovednostjo. Težki občutki v notranjosti moje duše so bili tako mučni potem, ko sem spoznal mizerno razpoloženje delavstva, v katerem se nahaja.

— Kaj se jeziš? — sem vprašal potem, ko sma se pozdravila in sem videl, da je kaj slabe volje.

— Kako se nebi jezil! — je odgovoril togoobno. Pogledaj: Prijatelj J. je pri akordnem delu; na uro mu pride 3 do 3.50 Din,

pa mora pri tem garati kakor živina, če hoče, da toliko zasluži. Zahteval je od tovarne, da mu poviša za par dinarjev na dan to plačo in kaj misliš, da se je zgodilo? —

— Najbrže da je tovarna odklonila njegovo zahtevo — sem odgovoril.

— Da je samo to, se nebi bilo treba prav nič jeziti; v takih slučajih, kakor je ta itak ne moreš drugega pričakovati, kakor to: da tovarna hitro odkloni zahteve delavstva!

— Kaj je potem? — sem vprašal dalje. Bridki nasmeh in poln boleti je zaigral na ustnicah soodruga, ko je odgovoril:

— Ravnatelju tovarne se je ponudilo za to delo osem »delavcev«, ki ga ima prijatelj J. in je zahteval izboljšanje svojega slabo plačanega težkega truda, za pet dinarjev na dan manjše plače, kakor jo ima sedaj prijatelj! In on, ki je zahteval povišanje svoje nizke meze, mora iti sedaj delati za toliko manjšo mezo, kakor si je ponudil ti naši tovariši: ali pa pustiti še to delo, da ne bo imel ničesar. Dnevno mu iznese to akordno delo 35—40 Din; dela pa po dvajset ur na dan, delo je pa tako, da bi se pri niemu smilila človeku še živina, pa ne še človek. Doma ima pa bolno ženo in štiri otroke; sedaj naj si pa pomaga, kakor ve in zna. —

— Koliko pa imate potem plače vi drugi in teh osem, ki so tako zgazili svojo delavsko zavezo? —

— Na uro Din 2.50 ali pa Din 2.25 in tudi Din 2.—, kakor je pač delavec. Pri nas se veliko ne gleda na izvršeno delo, ampak bolj na telesno moč delavstva. Čudno se to sliši, kaj ne, pa je resnica. Delavec, star in bolan ali pa mlad, ki izvršuje isto delo, kakor najmočnejši delavci, ima Din 2.— na uro in to samo radi tega, ker je že star in se mora toliko bolj truditi, da stori toliko kakor drugi.

— In ženske? —

— Imajo Din 1.50 na uro! Pa tudi večkrat vršijo isto delo, kakor moški, ki imajo Din 2.50 na uro.

— Pa ni mogoče, da bi izboljšal vaš položaj, —

— Seveda bi bilo mogoče, samo vprašanje je, kako? Saj vidiš, če zahteva eden povišanje, jih pride osem, ki so pripravljeni delati še za nižjo mezo, kakor jo ima ta. —

— Vsi bi morali zahtevati povišanje in se v tem združiti. Kaj pa vaša organizacija, ali tako slabo deluje? —

— Organizacija, jo še ne poznamo, to ti potem, čeprav me je sram to priznati, pomagati pa ne morem. Smo, da ti odkrito rečem, kakor živina v hlevu in kadar nas rabijo, nas vtaknejo v jarek. Pa še slabši smo kakor živina! Kajti gospodar, kadar izpreže svojo živino, jo tudi nahrani, kadar pa izprežejo nas, se moramo nahraniti sami, ne glede na to, ali imamo, ali pa nimamo, zato te nihče ne vpraša. Kje moreš potem v takšnih razmerah računati na kakšen uspeh. Poskušalo se je enkrat ustanoviti organizacijo, pa delavstvo se je iz strahu pred delodajalci balo priti še na ustanovni občni zbor, da je bil na nem sam organizacijski odbor, ki je vseeno skušal vsaditi v delavstvo seme organizacije. Ker pa članarine ni plačeval niti predsednik, organizacija prav gotovo ni mogla delovati. Soderugi, ki so pa poskusili to narediti, so bili kmalu reducirani in tako smo resnično izgubljene ovce. —

Mirno sem poslušal prijatelja, ko je govoril in mislil potem, ko je končal:

— Resnično je: Človek, pomagaj si sam, ker časi so danes že tako, da tudi bog noče več pomagati bednemu... —

Ancilj Ciril.

Listnica uredništva

Opozorjamo vse dopisnike, da pošljejo dopise za list do osmega v mesecu, za kasneje dosepele dopise se ne bomo ozirali. To moramo imeti radi izdaje kot smo se dogovorili z rudarji. Vsi dopisi naj bodo kratki in jedrati, ne osebnih napadov.

Dopisi za »Ljudski glas« pa imajo biti že pri nas do 23. v mesecu. Soderugi upoštevajte delo in se držite reda. Treba je nekoliko več živahnosti s strani dopisnikov. Vsaki kraj, vsaka podružnica mora imeti dopisnika. Dopisujte v list, ker list je Vaš in za Vas! Uredništvo.

Pozor Jesenice in Javorniki!

Predno kupite blago za obleko, se prepričajte, kaj kupite, ker dobite na 6 mes. odplačevanje angleško, češko in domače blago po konkurenčnih cenah.

Javite po dopisnici svoj naslov in Vas potnik obišče z zvorci na domu.

Anglo tekstil

Mulej Franc, zast. in kom. prodaja Jesenice - Fužine

ADRIA
PRAŠEK JE BOLJŠI!